

ombudsman
veřejný ochránce práv

Policejní cely

Obvodní oddělení Zlín

Zpráva z návštěvy zařízení

Adresa zařízení:	Třída T. Bati 44, 760 01 Zlín
Zřizovatel:	Krajské ředitelství policie Zlínského kraje
Vedoucí:	npor. Mgr. Stanislav Hrdina
Typ zařízení:	policejní cely
Kapacita:	6 lůžek ve 3 celách
Datum návštěvy:	22. března 2019
Datum vydání zprávy:	6. května 2019
Návštěvu provedli:	Mgr. Martin Klumpar, Mgr. Veronika Sedláková

Mgr. Anna Šabatová, Ph.D.
veřejná ochránkyně práv

Obsah

Úvodní informace	3
Systematická návštěva a její cíl	3
Zpráva z návštěvy a vyjádření zařízení	3
Právní úprava	5
Charakteristika zařízení	5
Průběh návštěvy	5
Shrnutí	7
Právní pomoc	8
1. Seznam advokátů	8
Osobní prohlídka	9
2. Prostor pro provádění osobní prohlídky	9
3. Odebírání zdravotních pomůcek	10
Podávání léků	11
Materiální podmínky	12
4. Nástěnné hodiny	12
5. Sprchy	12
6. Informace o monitoringu cely	12
7. Pobyť na vzduchu	12
Přehled opatření k nápravě	13

Úvodní informace

Systematická návštěva a její cíl

Na základě ustanovení § 1 odst. 3 a 4 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů, vykonávám činnost národního preventivního mechanismu, v jehož rámci provádím **systematické návštěvy míst (zařízení), v nichž se nacházejí nebo mohou nacházet osoby omezené na svobodě**. Důvodem omezení na svobodě je rozhodnutí orgánu veřejné moci, nebo závislost osoby na poskytované péči. Cílem systematických návštěv je posílit ochranu osob omezených na svobodě před všemi formami špatného zacházení.¹ Policejní cely představují zařízení ve smyslu § 1 odst. 4 písm. b) zákona o veřejném ochránci práv.

Návštěvy probíhají zásadně neohlášeně a jejich provedením zpravidla pověřuji pracovníky Kanceláře veřejného ochránce práv.² Pracovníky jsou právníci. Šetření spočívá v prohlídce zařízení, pozorování, rozhovorech s vedoucím, zaměstnanci a pacienty, studiu vnitřních předpisů zařízení a dokumentace včetně zdravotnické.³ Charakter návštěv je **preventivní, s cílem působit do budoucna**.

Zpráva z návštěvy a vyjádření zařízení

Z každé systematické návštěvy **pořizuji zprávu, jejíž součástí mohou být návrhy opatření k nápravě**. Zpráva slouží k dialogu se zařízeními a jako vodítko k prevenci nebo odstranění špatného zacházení. Zpráva nepopisuje praxi zařízení, která odpovídá dobrým standardům zacházení. Proto může působit negativním dojmem. Prosím čtenáře, aby zprávu četli s tímto vědomím a nepovažovali mé závěry za nedocenení náročné práce zařízení.

Zprávu zašlu zařízení a vyzvu je, aby se k mým zjištěním a navrženým opatřením vyjádřilo.⁴ Jsem připravena zabývat se předloženými argumenty. Navržená opatření k nápravě jsou zpravidla různá svou naléhavostí, náročností a dobou potřebnou k provedení. Při jejich formulaci navrhuji také termín realizace, přičemž očekávám, že zařízení jej buď respektuje, anebo odůvodněně navrhne jiný termín. Pro snazší orientaci poskytuji v závěru zprávy jejich přehled.

- Bezodkladná opatření je třeba provést zpravidla do 7 dnů od obdržení zprávy. Je-li jejich realizace náročná, je třeba je provést v nejkratší možné době.

1 Špatným zacházením se rozumí jednání, které nerespektuje lidskou důstojnost a dosahuje určitého stupně závažnosti (samo o sobě nebo při kumulativním účinku jednotlivých zásahů). Ve zdravotnických zařízeních může mít špatné zacházení například podobu nezajištění bezpečí, nerespektování lidské důstojnosti, práva na soukromí, posilování závislosti na poskytované péči, nerespektování sociální autonomie, práva na spoluúčasť při rozhodování o léčebném postupu, anebo podobu neodůvodněného používání omezovacích prostředků.

2 V souladu s § 25 odst. 6 zákona o veřejném ochránci práv.

3 V souladu s § 21a ve spojení s § 15 zákona o veřejném ochránci práv.

4 Ustanovení § 21a odst. 3 a 4 zákona o veřejném ochránci práv.

Za bezodkladná pokládám opatření, která považuji za naléhavá a přikládám jim velkou důležitost, anebo která považuji za objektivně snadno realizovatelná.

- Opatření s delší lhůtou je třeba provést ve stanovené lhůtě, zpravidla do jednoho, tří, šesti měsíců, jednoho roku.
- Opatření s průběžným plněním formuluji tam, kde je třeba zavést do praxe určitý pracovní postup nebo styl práce, nebo naopak něčeho se napříště zdržet. Očekávám, že se tak stane bezodkladně a bude se dbát na uplatňování do budoucna.

Očekávám, že zařízení ve vyjádření ke zprávě (1) sdělí, že opatření bylo realizováno a jak, nebo (2) kdy a jak se tak stane, nebo (3) navrhne jeho alternativu.

Shledám-li vyjádření zařízení nebo dalších oslovených orgánů dostatečným, vyrozumím je o tom. Mohu si rovněž vyžádat doplňující vyjádření. Rozhodující je pak vysvětlení zjištěných pochybení, doložení navržených opatření k nápravě či hodnověrný příslib jejich realizace. **Neshledám-li vyjádření zařízení nebo dalších oslovených orgánů dostatečným**, vyrozumím o tom nadřízený úřad (případně vládu, není-li nadřízeného úřadu), případně informuji veřejnost.⁵ Rovněž mohu přijet na kontrolní návštěvu.

Po ukončení vzájemné komunikace **zveřejním anonymizovanou zprávu z návštěvy zařízení** (s výjimkou jmen osob pověřených vedením zařízení), včetně obdrženého vyjádření, na svých internetových stránkách⁶ a v databázi Evidence stanovisek ochránce ESO.⁷

Po provedení série souvisejících návštěv **vydávám tzv. souhrnnou zprávu**. Tu také zveřejňuji a doručuji příslušným orgánům veřejné moci. V souhrnné zprávě bez vazby na konkrétní navštívené zařízení shrnuji svá zjištění a doporučená opatření k nápravě, navrhuji systémová doporučení, případně formuluji standard dobrého zacházení. Cílem také je, aby zpráva byla k dispozici nenavštíveným zařízeními jako vodítko k odstranění nebo prevenci špatného zacházení.⁸

5 Tzv. sankční opatření, u kterých se postupuje obdobně podle § 20 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv.

6 Veřejný ochránce práv - ombudsman [online]. Brno: © Kancelář veřejného ochránce práv [cit. 2018-02-05]. Dostupné z <http://www.ochrance.cz/ochrana-osob-omezenych-na-svobode/>.

7 Evidence stanovisek ochránce (ESO) je dostupná z <http://eso.ochrance.cz/Vyhledavani/Search>.

8 Zpráva ze systematických návštěv veřejného ochránce práv – Policejní cely 2017. Dostupná zde https://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/ESO/22-2017-NZ_Souhrnna_zprava_Policejni_cely_2017_CZ.pdf.

Právní úprava

Základní úprava práv a povinností osob umístěných v policejních celách a materiálně technického standardu cel je obsažena v zákoně č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále „zákon o Policii“). Na podzákoně úrovni je to závazný pokyn policejního prezidenta č. 159, ze dne 2. prosince 2009, o eskortách, střežení osob a o policejních celách, ve znění pozdějších pokynů (dále „závazný pokyn“), a nařízení Ministerstva vnitra č. 51, ze dne 31. 10. 2013, o stravování a úhradě nákladů za stravování osob omezených na osobní svobodě Policií České republiky (dále „nařízení MV“). Při posuzování podmínek v policejních celách a zacházení s umístěnými osobami zohledňují také standardy Evropského výboru pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (dále „CPT“) týkající se policie. Jedná se o dva standardy, a to „Zadržování ze strany policie“⁹ a „Aktualizace standardů CPT ohledně zadržování ze strany policie“.¹⁰ Dále při hodnocení podmínek a zacházení s umístěnými zohledňují judikaturu Evropského soudu pro lidská práva a Ústavního soudu České republiky.

Charakteristika zařízení

Při obvodním oddělení jsou zřízeny tři vícehodinové cely, každá pro dvě osoby. Cely se nacházejí v suterénu, avšak v každé cele je v horní části umístěno malé okno se sítí a mříží. V přední části před mříží je umístěna toaleta s umyvadlem. Těsně před mříží je umístěn hlásič, v dosahu umístěné osoby. Cely jsou standardně vybaveny postelemi, židlemi a stolem. Cely jsou využívány pouze zřídka v situaci, kdy jsou naplněny cely na Pohotovostním a eskortním oddělení Zlín, které je primárně určeno pro umístování osob omezených na svobodě. Za rok 2018 bylo v celách umístěno 21 osob, za dosavadní část roku 2019 to jsou 4 osoby.

Průběh návštěvy

Návštěva proběhla dne 22. 3. 2019 bez předchozího ohlášení. Vedoucí obvodního oddělení byl o návštěvě osobně informován při jejím zahájení. Zaměstnanci Kanceláře veřejného ochránce práv (dále jen „Kancelář“) mu předali pověření k provedení návštěvy, vyžádali si potřebnou součinnost a dokumentaci.

Návštěvu provedli právníci Kanceláře veřejného ochránce práv Mgr. Martin Klumpar a Mgr. Veronika Sedláková.

Zaměstnanci Kanceláře provedli prohlídku vícehodinových cel, místností pro konání osobních prohlídek, skladu věcí a vybavení pro fungování cel. Hovořili s vedoucím obvodního oddělení, jeho zástupcem a 4 policisty. Na místě zastižený personál poskytl veškerou součinnost, za což děkuji. V průběhu systematické návštěvy nebyla v cele

9 Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT). Standardy CPT. Zadržování ze strany policie [online]. CPT/Inf(92)3-part1, [cit. 20. 12. 2018]. Dostupné z <https://rm.coe.int/16806cea1a>.

10 Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT). Standardy CPT. Aktualizace standardů CPT ohledně zadržování ze strany policie [online]. CPT/Inf(2002)15-part, [cit. 20. 12. 2018]. Dostupné z <https://rm.coe.int/16806cd1d8>.

umístěna žádná osoba. Na konkrétní zjištění upozorňuji i v těch případech, kdy vycházím jen z výpovědi jednoho z policistů. Současně upozorňuji, že v textu budu používat i v tomto případě množné číslo, abych chránila zdroj těchto informací.

Shrnutí

Tato zpráva se věnuje průběhu umístění v policejních celách a souvisejícím podmínkám. Jejím primárním účelem je prevence před špatným zacházením s cílem posílit ochranu práv umístěných osob.

Následující text je stručným shrnutím zjištění, která ve zprávě dále rozvádím.

Možnost přítomnosti právního zástupce od počátku omezení osoby na svobodě představuje jednu ze základních záruk proti špatnému zacházení. Za účelem volby právního zástupce musí policie poskytnout součinnost a umožnit volbu právního zástupce ze seznamu, který osobě předloží.

Při provádění osobních prohlídek by policisté měli usilovat o minimalizaci zásahů soukromí na nezbytně nutnou mez. To se odráží v důvodech pro provedení osobní prohlídky svlékáním do naha (přiměřeně), ve způsobu provedení takové prohlídky (do půl těla, obléknout a následně druhá polovina těla) a také v realizaci osobní prohlídky v patřičných prostorech (bez možnosti pozorování na osobní prohlídce nezúčastněnou osobou). K odebírání zdravotních pomůcek by mělo docházet pouze, pokud existuje zvláštní důvod.

Podání medikace je nutné řádně evidovat, aby v případě vzniku zdravotních komplikací osoby umístěné v cele nebylo pochyb o tom, zda medikace byla, či nebyla podána.

Právní pomoc

1. Seznam advokátů

Osoba omezená na svobodě má právo zajistit si na vlastní náklady právní pomoc a mluvit s právním zástupcem bez přítomnosti třetí osoby. Za tímto účelem poskytne policista neprodleně nezbytnou součinnost, požádá-li o ni tato osoba.¹¹

Z rozhovorů s policisty vyplynulo, že by případnou žádost osoby umístěné do cely o zajištění právní pomoci řešili přes zpracovatele věci. Takový postup může představovat nežádoucí prodlení nebo omezení volby právního zástupce.

Pro splnění požadavku na poskytnutí nezbytné součinnosti bez prodlení je potřeba využívat policejní intranet obsahující seznam advokátů. Část seznamu s místně dostupnými advokáty či v případě žádosti úplný seznam by měl být zpřístupněn umístěné osobě, aby si sama vybrala advokáta, kterého by pak příslušný policista vyzvolil.

Opatření:

- 1) Využívat policejní intranet pro poskytnutí údajů o advokátech (průběžně).**
- 2) Zpřístupnit osobě umístěné do cely seznam místně příslušných advokátů, tak aby si osoba mohla vybrat právního zástupce (průběžně).**

¹¹ Ustanovení § 24 odst. 4 zákona o Policii.

Osobní prohlídka

2. Prostor pro provádění osobní prohlídky

Prohlídky osoby se mají provádět v místnosti pro provádění prohlídek. V případě, že oddělení nemá takovou místnost k dispozici, provádí policista prohlídku na chodbě či v jiné vhodné místnosti.¹²

Dle Evropského soudu pro lidská práva platí, že „vědomí člověka, že byl neoděhnut vystaven pohledům jiných, může dle soudu vzbudit v člověku silný pocit, že jeho právo na soukromí nebylo respektováno, a to bez ohledu na to, zda ho někdo skutečně viděl“.¹³

Prohlídky osob se provádějí v místnosti s okny do dvora. Okna mají žaluzie. Doporučuji dbát na to, aby při provádění prohlídky svlékáním do naha byly žaluzie zataženy.

V místnosti pro provádění prohlídek bylo na zemi linoleum, doporučuji tento prostor dovybavit (rohoží, kobercem) tak, aby osoba nemusela při provádění prohlídek stát holou nohou přímo na zemi.

12 Veřejný ochránce práv. Zpráva ze systematických návštěv veřejného ochránce práv – Policejní cely. 2017 [online]. [cit. 13. 1. 2019]. S 18. Dostupné z https://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/ESO/22-2017-NZ_Souhrnna_zprava_Policejni_cely_2017_CZ.pdf.

13 Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Jaeger proti Estonsku ze dne 31. července 2014, č. 1574/13. Soud konstatoval porušení článku 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a práva na soukromý život.

3. Odebírání zdravotních pomůcek

Před umístěním osoby do cely je policista oprávněn přesvědčit se, zda tato osoba u sebe nemá zbraň nebo jinou věc způsobitou ohrozit život, anebo zdraví a takovou věc odebrat. Je-li touto věcí zdravotní pomůcka, jejíž odnětí způsobuje psychickou nebo fyzickou újmu, musí být pro odebrání zvláštní důvod.¹⁴

Z vyjádření policistů vyplynulo, že brýle by při umístování osoby do cely odebírali plošně.

Odebrání brýlí může vést k dezorientaci osoby, zvýšeným pocitům úzkosti a může vytvářet překážku pro seznámení se všemi právy v písemném poučení vydávaném na celu.

Opatření:

- 3) Odebírat zdravotní pomůcky pouze v případech, kdy existuje zvláštní důvod. Zvláštní důvod evidovat v informačním systému, eventuálně ve služebních pomůckách (průběžně).**

¹⁴ Ustanovení § 29 odst. 1 o Policii.

Podávání léků

Policista zabezpečující ostrahu cely zajistí zpřístupnění léků osobě v intervalech stanovených lékařem. O podání léku provede policista zabezpečující ostrahu cely záznam do informačního systému (služební pomůcky).¹⁵

Z dokumentace vyplynul případ, kdy osoba umístěná do cely měla stanoveno podání inzulínu 3x denně. V dokumentaci však bylo zachyceno podání léků pouze jednou i přesto, že osoba byla v cele umístěna po dobu, kdy jí měly být podány další dvě dávky. Vedoucí oddělení k uvedenému uvedl, že se jednalo o administrativní pochybení, jelikož léky byly osobě podány při podání stravy a pouze nedošlo k řádné evidenci.

Opatření:

- 4) Evidovat podání léků v informačním systému, eventuálně služebních pomůckách (průběžně).**

¹⁵ Ustanovení článku 12 odst. 8 závazného pokynu.

Materiální podmínky

4. Nástěnné hodiny

Cely nebyly vybaveny hodinami. Z tohoto důvodu může být osoba umístěná v cele časově dezorientována, sic jsou cely vybaveny okny, a osoba tak může vnímat střídání dne a noci. Uvítala bych umístění hodin na viditelné místo do cely, přičemž by se mělo jednat o hodiny digitální s 24hodinovým zobrazením času.

5. Sprchy

U cel nebyly zřízeny sprchy. Při případné rekonstrukci cel doporučuji uvažovat i o zřízení sprchy pro osoby umístěné do cely.

6. Informace o monitoringu cely

V prostoru viditelném z vícehodinové cely musí být umístěna tabulka informující osoby umístěné v cele o nepřetržitém monitorování prostoru cely kamerovým systémem ve znění: „Prostor cely je sledován kamerovým systémem“. Pro tyto účely lze do prostoru cely (především pro potřeby cizích státních příslušníků) umístit i piktogram kamery s textem „NONSTOP“.¹⁶

Cely byly vybaveny informací o nepřetržitém monitorování prostoru cely kamerovým systémem. Chyběl však piktogram a nápis „NONSTOP“. Jsem si vědoma, že doplnění piktogramu a nápisu uvádí vnitřní předpis jako možnost, avšak jejich doplnění bych uvítala.

7. Pobyt na vzduchu

Osobám zadržovaným na policejní stanici po dobu 24 nebo více hodin by měl být podle možností nabídnut každý den pohyb na čerstvém vzduchu.¹⁷

Pobyt na vzduchu není dle vyjádření policistů osobám umístěným do cely umožňován. Doporučuji na výše uvedený standard pamatovat do budoucna a při případné rekonstrukci zřít ve dvoře oddělení vhodný prostor pro pobyt na vzduchu.

16 Příloha č. 1 článku 2 písm. o) k závaznému pokynu.

17 Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT). Aktualizace standardů CPT ohledně zadržování ze strany policie [online]. CPT/Inf(2002)15-part, bod 47 [cit. 13. 1. 2019]. Dostupné z <https://rm.coe.int/16806cd1d8>.

Přehled opatření k nápravě

Průběžně

- Využívat policejní intranet pro poskytnutí údajů o advokátech (opatření č. 1)
- Zpřístupnit osobě seznam místně příslušných advokátů, tak aby si osoba mohla vybrat (opatření č. 2)
- Odebírat zdravotní pomůcky pouze v případech, kdy existuje zvláštní důvod. Zvláštní důvod evidovat v informačním systému, eventuálně ve služebních pomůckách (opatření č. 3)
- Evidovat podání léků v informačním systému, eventuálně služebních pomůckách (opatření č. 4)